

Inserati se sprejemajo in velja trispodna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvenredno delje in praznike, ob 1/26 popoldne.

Novo oznanilo.

VII.

Kaj je kapitalizem in kaj zahteva?

„Beati possidentes!“ To je uzor liberalnemu kapitalizmu, kteremu so se njegovi privrženci dandanes tudi v življenji vže zelo približali. Kar se navadno ne godi: da bi se uzori vresničevali, se je tukaj zgodilo. Zato so se kapitalisti le malo brigali pred desetletji, ako se je tu in tam oglasil kak predrznež ter kazal svetu krivice, ki se godé trpinom, posebno delavcem pri bogatinih; za odgovor so siro-make le bolj pritislili in — dobro je bilo; zadovoljni so polnili bogatini dalje svoje zaklade. Danes je vže malo drugače, ker pritlikovec, za kterega se poprej nikdo menil ni, jel je rasti in postaja nevaren.

Toda zašel sem. Na čelu stoji vprašanje: kaj je kapitalizem in kaj zahteva? Na to mi je tudi odgovoriti. Oče liberalnemu kapitalizmu je Adam Smith. V svoji knjigi o ljudskem blagostanju on trdi, da človeka k delu kakorš-nemukoli nagiba in sili edino osební do-biček, sebičnost. Vsak človek je v družbi dolžan skrbeti sam za-se, edino le svoj dobiček iskati in si zavarovati. Kajti, pravi dalje, po-samezni ljudje so deli družbe človeške, ako bodo ti deli zadovoljni in srečni, bo tudi člo-veška družba celota teh posameznih delov srečna. Toraj naj naperja vsakdo, kolikor more, svoje moči, da sebi veliko pridobi; kolikor bolj bode deloval v tem smislu, toliko več zaslug si bode tudi pridobil za družbo sploh. Gorjé toraj državi, ako bi hotela posameznega ovirati pri takem delovanji, ker bi s tem ovirala, da se med podložnimi ne more razširjati občno blagostanje. Skrbi za svoj dobiček, kolikor moreš, pri tem ti ne sme nikdo ovirati! tako kliče Adam Smith človeštvu.

Toda do tedaj države niso dovoljevale ljudem tako prostega gibanje; države so stavile določene mejé, kterih nikdo ni smel prestopiti. Vse te meje morajo odpasti, ako hoče človeštvo biti srečno! Zato liberalni kapitalizem, zvest svojemu načelu, zahteva: da se odpravijo vse stanovske zadruge, ker posameznim stavijo po-godbe in določbe pri delu; skupno premoženje, kterega ne smejo deliti, se mora razdeliti; občine nimajo pravice zabranjevati tujcem na-seljevati se v njih sosesi, zemljišča se smejo deliti; obresti se smejo staviti, kakoršne se posestniku ljubi, kupčiji se po carini ne smejo delati ovire, zato naj se carina odpravi.

Toraj kapitalizem najprej zahteva splošno obrtnijsko prostost. Zadruga, ki so do sedaj omenjevale to prostost, da, ker posameznih niso v zvezo sprejemale, če se jim niso potrebni zdeli, naj se popolno odpravijo; ker vsak ima pravico pečati se z obrtnijo, ki mu najbolj ugaja in pri tem mu ne sme nikdo staviti ovir.

Vse nerazdeljivo skupno premoženje naj

se spremeni v privatno premoženje. Le ako je vse premoženje razdeljivo, potem si lahko vsak pridobi s svojim trudom, kar mu gre. Skupno premoženje pa, n. pr. občinsko, državno ali cerkveno premoženje je posameznim ne-pristopen zaklad in to je krivica, ker ima vsak do vsega, kar si pridobi, popolno pravico.

Ako je vsakemu dolžnost za svoj dobiček skrbeti, mora mu biti prosto, da ga išče, kakor se mu zdi in kjer se mu poljubi. Toraj bodi vsakemu prosto, iti, kamor hoče: občine nimajo pri tem nič govoriti. — Tudi zemljišča se morajo deliti; lahko si namreč mislimo, koliko bi drugi, tretji sin prigos-podaril na manjem zemljišči, kakor njih stareji brat. Vsi otroci imajo enake pravice do vsega, vsakemu naj se toraj da priložnost, da po-skuša svojo srečo.

Dalje smo rekli, da zahteva kapitalizem, da se odpravijo vse oderuške postave. Take postave, ki zabranjujejo jemati po 100 ali 200 odstotkov so največa krivica posamez-nim, kajti denar ima dandanes ves drug po-men, nego nekaj: danes denar dela za po-sestnika. Toraj je denar le sredstvo med mno-gimi drugimi, da si človek pridobi imetje in nikdo mu nima pravice pri rabi in izbiranju sredstev staviti omejevalnih določil in ovir.

Posebno mnogo pa primore k občenemu blagostanju kupčija; toda, čembolj prosta je kupčija, tem večí tudi dobiček, ki ga prinaša posameznemu in po posameznih tudi družbi sploh. Zato je nespametno na mejah med po-sameznimi državami staviti carine, ker to le ovira kupčijo. — Vse te ovire morajo pasti; potem še le se prikaže človeštvu zlata doba!

To je liberalni kapitalizem, to so pogla-vitne njegove zahteve! Res grozen, ako le pre-mišljujemo njegove zahteve, ki jih stavi v njegovi nagoti v praktičnem življenji. Ali ni to boj proti vsemu obstoječemu redu, proti vsem, tisočletja veljavnim zakonom in pravicam? In vendar! Ali ni vže mnogo njegovih zahtev izpolnjenih? — Nasledek je, da npravni zakoni vedno bolj izginjajo, le sila gospodari. Vsem pa vlada, vse vodi grda sebičnost, podli egoizem; in kar je najhuje: to ni več napačno, ni več pregrešno, marveč slehernemu sveta dolžnost!

Pastirski list dunajskega nadškofa.

Njih vzvišenost knez in nadškof dunajski Celestin Jožef Ganglbauer izdali so dne 18. avgusta pastirski list, ki se tiče praznovanja dvestoletnice, odkar je bil Dunaj rešen turške sile. Nadškof kličejo najprej vernim v spomin tiste strašne dneve oblege, ki je trajala vse skupaj 70 dni, in da je le milost Božja ob-varovala Dunaj in ž njim ves krščanski zapad

strašne šibe, turške oblasti, zmagal je sv. križ nad polomesečem, a tudi omika je bila rešena propada. Zgodovina nam kaže junaške kneze, ki so prišli Dunaj rešiti, hrabrega poljskega kralja Ivana Sobieskega, previdnega in skuše-nega vojvoda Lotarinskega, volitvena kneza Bavarskega in Saškega in njih hrabro vojno, kaže nam junaške branitelje Dunaja njim na čelu Starhemberga, ki so odbijali napade, da je prišla pomoč, a kaže nam pa tudi slavo-hlepneha in ošabnega Karo Mustafa, ki v tistih dnevih ni dovolil Dunaja naskočiti, nadejajo se, da se mu bo mesto prodalo, in v svoji ošabnosti brezskrbno čakal, da se je zbrala armada, rešiteljica, ki ga je pobila.

Zgodovina nam pred oči stavi dvoje blagih mož, ki sta vse na tihem pripravila, da je bilo mogoče vojni stopiti k razsodilni bitvi. To in še mnogo drugih stvari kliče vernim v spomin ta velevažen pastirski list dunajskega nadškofa, in poslednjič veleva, da ima biti po vseh farnih cerkvah na Dunaji in po škofiji 9. septembra, imendan presladkega imena Marije slovesna velika maša z zahvalno pesmijo in primernim govorom. — Da se pa verni še bolj pripravijo, bode na Dunaji v cerkvi sv. Štefana 8., 9. in 10. septembra tridnevica, 7. septembra ob 3 se bode zvonilo po vseh cerkvah, ob 5 bodo litanije pri sv. Štefanu in potem slavnosten vvodni govor. Vsaki dan te tridnevnice bode ob 9 slovesna pontifikalna maša in ob 11 pridige. Sicer bode pa te tri dni vselej ob 5 sveta maša in potem vsake pol ure, opoldne bode sv. maša z blagoslovoma. Popoldne ob 5 so pa, kakor prvi dan litanije in pridige. V torek 10. septembra se bode tridnevica končala s zahvalno pesmijo. — Po vseh farnih cerkvah na Dunaji in po vsi škofiji bode slovesnost obhajala se dva dni 8. in 9. septembra. Ta dvednevica se ima 7. t. m. naznaniti ob primerni urni z zvonjenjem in začeti z litanijami, a 9. skleniti z zahvalno pesmijo. Sv. Oče Leon XIII. so z pismom dne 14. avgusta vernim, ki bodo praznovali to tridnevico pri sv. Štefanu ali dvednevico po farnih cerkvah in zakramenta sv. pokore in presv. Rešnjega telesa vredno prejemajo in za sv. Cerkev molijo, dodelili po-polnoma odpustek. Ob enem pa nadškof vabijo verne, da bi z darovi pomagali sv. Očetu v sedanjih stiskah, in obetajo, da bodo te darove sv. Očetu v jesen izročili in za verne blagoslova prosili.

Politični pregled.

V Ljubljani, 1. sept.

Avstrijske dežele.

Svitli cesar so šli s posebnim vlakom državne železnice v **Požun** 30. t. m. ob 6. uri zjutraj, kjer so pionirji vadili se mostove narejati. Naredili so v eni uri most na čolnih preko Donave. Cesar so šli prvi preko in na-zaj, in so izrekli zadovoljnost nad tem delom.

Vojaštvo je bilo postavljeno pod poveljništvom nadvojvode Friderika. Ko je najhujš odbila so se cesar zopet vrnili na Dunaj.

Solnograd, 30. avgusta. Knez Bismark prišel je ob 2 popoldne z monakovskim nagličem s svojo gospo in sinom grofom Herbert Bismarkom semkaj. Ob 3. uri pripeljal se je minister grof Kálnoky. Grof Bismark ga je čakal na kolodvoru, ter sta šla v Hotel „Erropo“, kjer knez Bismark stanuje. 31. avgusta sta imela posvetovanje več ur.

„Deutsche Ztg.“ prerokuje, da se bo Avstrija za prav malo časa v **veliko vojsko** zapletla — s kom — tega ne pové, ker sama ne ve! „Politik“ pa vzroke, ki bi tu pa tam na vojsko kazali, pobija in pravi da ne bo nič. Kdo vé! Eno že imamo — časnikiško, ki traja med Nemško in Francosko že mnogo časa; ali ta ni krvava; če je nevarna in pogubna, se ravno zdaj še ne vé. Spomina in premisleka vredno je, da je Laška avstrijsko-nemški zvezi pristopila. Ali si morda na ta način naše Primorje — njeno „neodrešeno“ zemljo prislužiti meni, ali pa jo misli Bismark proti Francoski ob svojem času porabiti; razmere med Laško in Francosko pa niso nič kaj posebne. Potovanje kraljev iz Jutrovega na Dunaj in v Berlin svedoči, da diplomatska struna med Dunajem in Petrogradom sedaj še ni toliko napeta, da bi počila. Ali kdo se bo na to zanašal, kdo bo diplomatom vrjel? Črnogorski knez je potoval v Carigrad takoj, ko je poročil hči s srbskim princem, ki od ruskega cara na leto po 200.000 rubeljev za doto vleče. Delajte si prijatelje s krivičnim namenom, to Rusija dobro ume.

Hrvaška napovedala je hud boj madjarskim napisom po državnih grbovih. V Vukovaru zbrali so se Hrvatje in Srbi (privikrat da so jedini!) ter madjarske grbe raz davkarskega nadzorništva potrgali. V Sisku prišla je kopica ošemljenih mož na kolodvor, vradnika zaprla in madjarske napise s črno barvo prevlekla, ter zopet odšla, kakor je došla. V Kostajnici so tudi madjarske napise s črno barvo premazali. V Zagrebu izrazil se je mestni odbor s županom na čelu, da rajši odstopi, nego da bi se svojo navzočnostjo zopetno razobešene madjarskih grbov počastil. „Agramer Zeitung“ pravi, da je ban pri ministrskem svetu na Dunaji zastopal stališče narodne stranke, in je izpeljavo sklepov prevzel le s tem pogojem, ako se bode to dalo vzršiti mirnim putem. Vendar iz poročil se je ban moral prepričati, da je hrvaško ljudstvo pripravljeno pretrpeti raje vse posledice kljubovanja, kakor pa trpeti nepostavnost, ktera se je pokazala s tem, da so se postavili grbi z madjarskim napisom.

Kakor reka v svojem toku ustavljena in se silo zadržana tu in tam iz struge vhaaja, polje in travnike spodkopava, a tu zajezena drugej vdari in bregove prestopi, tako se godi sedaj na **Ogerskem**, ko ljudstvo dolgo časa zanemarjeno in brezsrčenemu oderuštvo izročeno, vstaja in deželo pokončuje. Zastonj je govoriti, ti in ti so ljudstvo hujskali, kedar je netiva dovolj, majhna iskra velik požar napravi. Tisza-Eszlarska pravda je ljudstvo razvnela, nezadovoljno s svojim stanom, vzdignilo se je in pod imenom boj zoper jude, prestopa pa vse meje postavnega življenja; — plamen vstaje švigne sedaj tu sedaj tam, in gasilci od kraja do kraja. — Pri vsem tem je pa vendar treba v čislui imeti, da poročevalci teh vstaj so judje, vesti se razširjajo po judovskih listih, ti pa vpijejo toliko huje, da bi jim prej prišli pomagat, in se potem slava pela energičnemu postopanju ogerske vlade. Tako tedaj sleparstvo povsod, tudi pri poročilih o javni nesreči, kajti vstaja je najhujša nesreča, ktera more priti nad deželo.

Na **Ogerskem** nemiri niso prenehali. Iz Salaške župnije se pripoveduje o novih izgredih. Več judovskih hiš in štacun so spraznili, kar niso s sabo odnesli, so razbili. Hudo so razsajali v Csöjtör, rojstvenem kraju Deakovem. Tu, v Szepteku in Bezeru je gorelo. Državno pravdnštvo v Sala-Egersegu je prosilo, naj ostanejo dragonci, ki bi imeli iti v Bruk.

Tudi namestni župan Somodjiske županije je prosil vojakov za Nagy-Atad in Marezali, ker tudi tam nevarnost žuga. Včeraj so jih mnogo priprli. Pravijo, da so dobili več kolovodij! — (No, madjarska vlada naj najprej potegno bruno iz svojega očesa.) V Šent-Petru pri Kaniži so v hišo trgovca Müllerja pridrli, zažgali jo in Müllerja v ogenj vrgli. (Komaj verjetno.)

Vnanje države.

„Vaterland“ kaže na slabo soglasje, ktero na **nemškem dvoru** gledé Francije vlada. Ko je bil cesar Napoleon III. umrl, je nemški cesar izraževanje vsakojakega sočutja do cesarske družine opustil zato, da ne bi republikanske vlade dražil. Ob priliki smrti grofa Chambordskega izrazil je pak cesar Viljem svoje globoko sočutje grofinji-vdovi, da je glava bourbonske rodovine odmrla. Odnosaji med Nemško in Francosko postali so ravno taki, da se cesarju nepotrebno zdi na republikansko vlado poseben ozir imeti.

Francozi bili so in so še prvi narod, kadar velja lastno čast v očeh sosedov svojih bodi-si ohraniti, bodi-si povelicati. „La grande nation“ se nikdar ne zataji! Tako so minole dni napravili v Parizu javno veselico v korist ponesrečenim na otoku Ischija in dobilo se je čistega dohodka 200.000 frankov.

Glava **španjskih republikancev** — **Zorilla** zapustil je Francosko in se na Švico podal, kakor francoski listi pišejo.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane, 31. avgusta. (*Javno vprašanje do dotičnih železniških vradov.*) Zakaj se po slovenskih, osobito po manjših železniških postajah, kjer po večem le prosti narod, ptujega jezika nezmožen, izstopa in vstopa, ne kličejo imena postaj tudi v slovenskem narodu razumljivem jeziku. Kdor se je vozil kdaj po Čeahah, ali po Moravi, čul je poleg nemških tudi dotična česka imena, po Galiciji kličejo poljska imena, po Madjarskem se po odločno madjarskih krajih edino le madjarska imena čujejo, po Hrvaškem se kliče tudi zraven madjarsčine v hrvaškem jeziku, zakaj pri nas kondukterji ne kličejo slovenskih imen? Ljudi tega posla, ki so slovenščine zmožni, imate obe železnici na ostajanje. Ali mar denar ki ga slovenski kmet položi na blagajnikovo linico ne velja toliko, kakor ravno tista cesarjeva podoba Nemca ali Italijana? Mislimo da! in če je temu tako, zakaj nam odtegnjete, kar drugim privoščite. Mari mislite, da je slovenski kmet jezikoslovec, da bo takoj vedel: no, postaja Franzdorf je Borovnica, in tukaj imamo venkaj iti. Kako morete zahtevati, da Vas razume naš kmet, ki se do Postojne pelje, ako mu tudi celo uro na uho trobite „Adelsberg“. Ako se popotnik z Dolenjske pelje v Jesenice, bo on popred v Trebižu začudeno okoli se oziral, preden bo kondukterja v Jesenih razumel, da je „Assling“ Jesenice. Popotnik je s tem prvič zgubil in potratil najmanj pol dneva časa; drugič mora on naplačati vso vožnjo od „Asslinga“ do Trebiža in je še srečen, če mu ne diktirajo v Trebižu kazni, ki znaša dvojnato vožnjo, najmanj pa tri goldinarje, in tretjič mora si zopet, ako ne izvoli Trebiža, kamor je bil po kondukterjevi krivdi zapeljan, ki ni slovenskih imen klical, peš na Jesenice hoditi, nov listek iz Trebiža do tje kupiti.

Slavno vodstvo železnice pa vljudno prosimo, naj se v ti stvari ozira na opravičene želje slovenskega občinstva, temveč ker zaradi tega služba na železnicah ne bode oškodovana niti obtežena.

Iz kamniške okolice, 30. avg. (*Nesreča.*)

Danes je obiskal prečast. gosp. dekan Janez Oblak tujniško cerkev. Gredé iz Tunjice se mu je pod cerkvijo v strmem klancu prevrnil voz s hlapcem vred. Prečast. gosp. dekan, videč svojega hlapca pod vozom, mu hiti peš na pomoč in pade. Hvala Bogu, da se ni, razun nekoliko na levi roki, veliko poškodoval. Hlapec rešen smrtne nevarnosti, je na eni roki in nogi precej hudo ranjen. Konja sta ostala, kakor je videti, zdrava, voz pa se je čez sredo prelomil in sploh zelo poškodoval.

Iz Maribora, 30. avgusta. (*Sklep I. škofijske synode.*) O slovesnem otvorjenji in o prvi javni seji, kakor še o nekterih predloženih predmetih razgovora ste svojim č. bralcem že poročali. Naj Vam danes ob kratkem naznanim daljni pretek obravnav in poslednjič o slovesnem sklepu tega I. cerkvenega zbora Lavantinske škofije. Predloženih vprašanj se je vseh 17 točno rešilo, vrh tega se je še o mnogih predlogih, ktere so zbrani duhovniki po svojem p. n. gosp. prokuratorji predložili, prav temeljito razpravljalo. Milost. g. knezoškof imeli so sami vse synodalne nagovore, v kterih so povdarjali imenitnost duhovske službe, pa tudi sloge, ktere je dandanes duhovnikom posebno potreba. Sklepni govor imeli so tudi mil. g. knezoškof, ter so izrazili svoje posebno veselje, da jim je bilo dano obhajati I. synodo Lavantinske škofije, in tako spolniti željo sv. Očeta papeža Leona XIII. ki takšne synode silno želijo, vstreči pa tudi duhovščini Lavantinske škofije, ki je že večkrat za synodo prosila. Tako rekoč v vedni spomin te prve škofijske synode, ki se je po posebni želji sv. Očeta rimskega papeža sklicala, naročilo se je za vse čase, da se ima obletnica izvoljenja sv. Očeta rimskega papeža po vsi škofiji obhajati vsako leto enako slovesno, kakor rojstni dan svitlega cesarja. Ker bodo vsi sklepi te prve Lavantinske synode tiskani izšli, naj tukaj le še kratko omenim „dekreta o natanjčnem splovanju synodalnih naročb“, ki se je tako ljubezljivo glasil, da je gotovo vsakega nagnil, se vestno držati vsega, kar je synoda naravnala. Preden se je pa synoda zaključila ali sklenila, prečitala so se imena vseh duhovnikov, ki so bili k synodi pozvani ali povabljeni. Mislim, da dve tretjini bili ste navzoči. Po cerkvenih določbah, ktere so se skozi in skozi strogo spolnovale, prečital se je tudi dekret, ki napoveduje prihodnjo synodo za l. 1884 ali 1885. Vsi navzoči synodalisti, so pa pritrdili, da ktero koli leto ne bo moč obhajati synode, naj se nadaljujejo vse hvale vredni pastirski shodi Lavantinske škofije.

Poslednjič zapela se je zahvalna pesem: „Te Deum“ — mil. knezoškof podelili so slovesen škofov blagoslov — vsa zbrana synoda opravila je še skupne molitve za papeža, za škofa, za cesarja, za vse cerkvene stanove in za vse verne žive in mrtve. Ko so zapisnike o teh treh javnih sejah I. škofijske synode v Mariboru podpisali ne le mil. knezoškof in činovniki synode, ampak tudi vsi zbrani udje te častitljive synode, poslovili smo se okoli 10. ure popoldne od semeniške cerkve sv. Alojzija v Mariboru s to željo, da bi se k letu in še večkrat k tako prijetnemu, tako podučljivemu, in kakor upamo tudi blagonosnemu shodu zamogli zbrati. Vivat sequens!

Na Dunaju, 31. avgusta. Vaše čitatelje bode znabiti zanimalo izvediti, da kdor na Dunaj pride najlepšo priliko ima mesto kakor tudi celo bližnjo in daljšo okolico si ogledati

iz velikanskega stolpa pri sv. Štefanu; še bolj pa jih bode zanimal pri zakristiji na tablo narisani napis, ki vabi obiskovalce na razgled v sledečih petih jezikih: v nemškem, v francoskem, v angleškem, v laškem in v — slovenskem!

Slovenski napis je sicer poln gramatikalnih napak, vendar Slovenca veseli, na Dunaji najti na očitnem kraju, za ljudstvo namenjen napis v domačem jeziku. — Glasi se od besede do besede tako-le:

„Listje (karte) za Štefanskiga turna nahod se dobijo ino se tudi plačajo v cerkveni kaneliji (Kirchenmeisteramt) po 40 Krajcarjev (franc) list. Vsem brez izjeme, kateri hočijo stolp pohoditi je prepovedano za ta čas tobaka ali cigarjev kaditi. Obisbo in nahod turna je pripušeno vsaki dan razvun nedelj ino praznikov od osmih zjutraj do petih popoldnev.“

Iz Celovca, 29. avg. Zadnjič sem Vam pisal od potrebe znižanja žganjarij. Čeravno pa je zajezenje žganjarstva silno imenitna stvar, vendar so še veliko bolj važni napor nemških katolikov za rešitev kmečkega stanu pred grozečim propadom. Nemški konservativci so res spoštovanja vredni možje. Oni ne pitajo ljudstva s frazami o „nemštvu“ in „svobodi“, ampak skušajo ljudem pomagati s stvarnimi predlogi. Obrtniška postava bila je le začetek tega velikega socialnega rešilnega dela. Za njo pridejo še druge postave. Pred vsem mislijo ti možje tudi na kmeta. Nedavno so imeli shod v Haidu, zdaj spet v Solnogradu, ter se posvetovali, kako bi se dalo kmetu postavno pomagati. Njihovi nasveti so Vam tako znani iz „Vaterlanda“ in „Tribüne“, toraj bi Vam ne povedal nič novega, ko bi jih v slovenščino prestavil. Brez dvoma bodo tudi naši gospodarski listi, kakor „Novice“, „Sl. Gospodar“ itd. obširneje spregovorili o tej stvari. Jaz se teh predlogov, ki pridejo gotovo pred državni zbor in se bodo tudi sprejeli, veselim tudi iz narodno-političnih ozirov. Kajti če bo naš kmet bolj trdno stal, da ga ne bodo smeli koj za majhen dolg zarubiti in od hiše pregnati, če ga bo postava branila pred čezmernimi dotami in drugimi dolgovi, potem postane še močnejši steber naše narodnosti, kajti ne bo se plašil vsake nemškutarske veše, ki mu šviga okoli ušes in nosa, ter ga straši z rubeznijo in tožbami ali pa ga privezuje z zagotavljanjem svoje „naklonjenosti“, ampak ponosno se bo odrezal: „Kaj boš ti govoril, pritepenec, jaz sem tukaj posestnik in nihče me ne more pregnati, ti si pa danes tukaj, jutri spet drugje“. Boljši kmetje postali bodo nekaki „mali zlahtiči“, oni bodo odločevali po občinskih uradih, ne pa kaki bradati nemškutarski pisarji, uradniki ali ponemčurjeni učitelji.

Ne dvomim, da bodo vsi slovenski poslanci z veseljem pomagali izdelati tako postavo v korist kmetom. V to pomozi Bog!

Hrvatska, 9. avgusta. (*Dan v Njirédzházi.*) Madjarska se ponaša, da je pravna država. Njirédzházka pravda je pokazala, da svest pravice nikjer ni tako vdušena, in pojem poštenja omikanih državah ni nikjer tako temen, kakor pri naših sosedih Madjarjih. Za mnogo takih blagodarov imamo se zahvaliti naši tako imenovani narodni stranki, ki se z Madjarji vodi za roko, uklanja se jim do prostkinese in narodni blagor jim žrtvovaje. Narodna ali vladna stranka zatrjuje, da je v najboljem sporazumljenju z ogersko vlado, da

je večina hrvatskega sabora popolno skladna z večino ogerskega zbora, da tako mora biti, ako hočemo od Madjarjev dobiti moralnih in materialnih koristi. A v nekem nevarovanem trenutku je glasilo vladne stranke, „Narodne Novine“, samo pripoznalo, da med obema vladama je največja nezaupnost v kljub dobremu službenemu zaupanju. Iz nadaljnega razjasnjevanja „Narodnih Novin“ je videti, da niti ta službena zaupnost ne obstoji, kjer pa te ni, tam ni niti sloge niti sporazumljenja; pisatelj vladne stranke je celo tako odkritosrčen, da reče: „Mi v Hrvatski pri vsakem koraku, pri vsaki osnovi, pri vsakem podjetju v našem javnem življenju čutimo nasledke nezaupnosti. Kar neodvisna stranka leta in leta zastonj dokazuje, da Madjarji Hrvatsko le škodijo, to glasilo vladne stranke zdaj samo pripoznava. Vladno glasilo tudi s hvale vredno odkritostjo pravi, da ogerska vlada in ogerski zbor materialnim, narodnogospodarskim, trgovskim in prometnim koristim Hrvatske ne naklanja tiste pozornosti in skrbi, s katero dotične koristi napredujejo v Ogerski. Niso li po takem zastopniki hrvatski drvene vesti, kader očitno spoznavajo, da madjarski zavezniki delajo na škodo Hrvatske, in vendar v taisti sapi zatrjavajo, da so z njimi v najboljšem sporazumljenju? Narod je politično premalo dozorel, zato je mogoče, da pošilja v Zagreb na sabor take zastopnike, ki so vsaki hip pripravljeni moliti madjarski tako-le: „Bratje Madjarji! Naredite nam le eno samo železnico v Hrvatski, ako tudi le ped dolgo, pa bomo vsi vam zvesti hlapci in vdani služabniki. Vsi bomo prileteli k Dravi, ter se vam bomo uklanjali do črne zemlje, potem pa se bomo vračali skesani in prezadovoljni domu. Vzemite si, viteški naši bratje Slavonijo, vaše je Primorje, vaša je Reka, Medmorje je že vaše, nihče ne bo znil.“

Za morje, za luke se vojske vodijo, naši zavezniki pa so dobili luko in morje brez puške v roki. Iz tega sledi, da Hrvatska je nasproti Ogerski v popolni podložnosti, da Hrvatska bo propadala materialno in moralno, dokler bo v takem stanju podvrženosti, ter bo gotovo dospela v tak, še gorši položaj, v kakršnem so cislajtanske pokrajine bile, ko misli še niso bile colnine proste.

Kakoršen je narod, tako ima pravosodje, taki so pojmi družbinskega življenja. S takimi sosedi in zavezniki, kakor so Madjarji in njihovi pojmi o pravici, njih načelo močnejšega, ne pridemo nikdar do sporazumljenja. Dan v Njirédzházi je to razsvetlil, ter pred celim svetom odkril stan izobraženja ogerskih sodnikov. Pred sodništvom moralo bi se bilo konstatirati, ali so judje Solimoško umorili ali je niso, ter vse otežavajoče in okrivljajoče momente odstraniti ali saj razjasniti; to se ni zgodilo. Dolžnost sodstva je bila prenažiti, kam je prešla Estera Solimosi, sama živa ni šla v zemljo. Da pa oni mrlič, ki so ga nalašč iz vode potegnili, ni bilo Esterino truplo, je jasnejše od belega dne; prav v ti zadevi bilo bi prašati, čemu so ga Judje naročili.

Kadar se bo Madjarska spet ponašala se s svojim kulturnim poslanjem in s svojo hegemonijo nad ogerskimi nemadjarskimi narodi, pokazati bo zadostovalo na tisa-eslarsko zadevo, pa bo morala osramočenja grezniti v zemljo.

(Dalje prih.)

Domače novice.

(*Na dveh krajih se bodo jutro zbrali Slovenci*), in sicer v Postojni na Notranjskem bodo obhajali spomin na šeststoletno združenje Kranjske s preslavno Habsburško rodovino. Program obsega govore, petje in godba in poslednjič loterijo na korist „Narodnemu domu“. Razen državnega poslanca F. Obreže, bosta govorila tudi gg. dr. J. Šterbenec in J. Resman. — V Ljutomeru na Štajarskem bode pa praznoval sedemdesetletnico slovanski učenjak ud gosposke zbornice, dvorni svetovalec in profesor na vseučilišču dunajskem vitez Miklošič, ki je porojen blizu Ljutomera. Mesto Ljutomer ga je imenovalo častnega meščana. Pričakujejo tje mnogo gostov iz Dunaja, Gradea, Maribora, Ptuja, Zagreba, Varaždina in Ljubljane. Kratko malo iz vseh slovenskih dežel. Narod, ki preslavlja take može, spoštuje samega sebe!

(*Duhovske spremembe v ljubljanski škofiji.*) Službo nastopijo: g. Anton Berce, novomašnik, v Križih pri Trziču; g. Ivan Bolta, novomašnik, v fari pri Kostelu; g. Julij Čuk, novomašnik, v Vipavi; g. Ig. Frtin, novomašnik, v Prečini pri Novem mestu; g. J. Porenta, novomašnik, v Stari cerkvi; g. Ivan Vavpetič, novomašnik, na Kočevski Reki; g. Matej Pintar v Čatežu; g. J. Šašel v sv. Petru pri Novem mestu; g. Škofič, novomašnik, v Begunjah; g. Janez Nemanič, sem. duhovnik, v Cerklje na Dolenjskem; g. Šiška Jožef, ostane v knezoškofijski pisarni.

(*Deželni zbor Kranjski*) se snide 17. septembra.

(*Iz zadnje seje mestnega odbora.*) Resolucija o zadevah mestnih šol gledé poduka v slovenskem jeziku glasi se:

Sklep ljubljanskega mestnega odbora, sprejet v seji 31. avgusta 1882: naj se z dovoljenjem preslavnega deželnega šolskega sveta po vseh javnih ljudskih šolah ljubljanskega mesta slovenščina upelje kot učni jezik, našel je svojo rešitev z odlokom 9. junija 1883 št. 447. Ker se navedeni odlok vis. deželnega šolskega sveta po svoji vsebini dá deliti na dve glavni točki, bode mestni odbor zopredoma ob enem meritorično odgovarjal.

a) Visoki deželni šolski svet javlja začetkom svojega dopisa, da se dovoli upeljava slovenskega učnega jezika po vseh ljubljanskih javnih ljudskih šolah, začeni s šolskim letom 1883/4. Mestni odbor jemlje to radostno na znanje ter izreka visokemu svetu za ugodno rešitev tega prevažnega vprašanja svojo zahvalo.

b) V drugem delu odbija visoki deželni šolski svet prošnjo ljubljanskega mestnega odbora, naj se poduk nemščine kot obligatnega predmeta začena še le od III. razreda naprej. Utemeljuje to, sklicevaje se na ukaz z dne 8. oktobra l. 1870, št. 316, §. 7, dalje na ukaz z dne 19. sept. 1874 št. 2764 in na učni načrt, kterege je visoki deželni šolski svet prijavil z ukazom z dne 19. marca 1879 št. 119.

Nasprotje med tema določbama je načelno, tedaj je mestni odbor primoran prositi slavni deželni šolski svet: naj blagovoli to zadevo še jedenkrat v pretres vzeti ter potem mestnemu odboru svoje mnenje bolj razločno in koncizno prijaviti.

(*Katoliška družba*), ima kakor smo že včeraj poročali, v torek ob 1/2 6. uri zjutraj za svoje ude sv. mašo na Rožniku.

(V nedeljo), 2. septembra, popoldne prične se na dvorišči tukajšnje c. k. vojaške bolnišnice prvo vežbanje v postrežni službi za vojsko s tistimi veterani, ki so pristopili h koloni „rudečega križa“. Kakor čujemo število nabrancev od dne do dne raste, in jih je sedaj vže mnogo nad 60, kateri so bili takoj od začetka potrjeni.

(Služba davkarskega kontrolorja) v X. dietnem redu oziroma začasna služba pristava v XI. redu je umestiti. Prošnje do 10. oktobra pri c. kr. denarstvenem ravnateljstvu v Ljubljani.

(Posebni vlak) ki bo grof Chambordovo truplo vozil, dospé v Ljubljano v ponedeljek zjutraj, t. j. 3. t. m. ob 2. uri 15 minutah in se bo 3 minute pomudil.

(V Ameriko in nazaj v 6 dneh.) To ni šala, ampak gola resnica, tudi ni bil to telegram, marveč človek z dušo in telesom in zgodilo se je ta teden. Mlad rokodelcec dobi namreč od prijatelja iz Amerike vso pot plačano od Ljubljane do M. v Ameriki. Napravi se, vzame slovo od svojih dragih „za zmiraj“ — veliko solzá, tuge, objemanja itd. in se odpelje težkega srea ter s provijantom previden vsaj do morja. Denar je imel in tudi popotni list za Nemčijo in Rusijo. Ostali rodovinci gredo v duhu za njim in računijo, kje že bo, in ko pravijo: „zdaj je že na ladiji“ — odpró se vrata in — ne, to ni duh, to je on sam. Splošno strmenje. „Kako pa je to, da si že nazaj iz Amerike?“ — „I, čez mejo me niso pustili. Samo do Pasave sem prišel.“ „Hm, no, prav je, saj je še bolje tako.“ — Vsi so zdaj veseli, da se je mladenec tako naglo vrnil iz Amerike nazaj, najbolj zadovoljen pa je on. — Ali ni to druga povest o „Jurčku, ki je šel na tuje?“

Razne reči.

— Narodna čitalnica v Škofji Loki priredi dne 2. septembra 1883 v svojih prostorih veselico. Program: 1. Iv. pl. Zajc: „U boj“. 2. Jos. Fabian: „Prošnja“. 3. J. Hajdrih: „Petelinčkova ženitev“. 4. „Ženski jok“, veseloigra. 5. „Gluh mora biti“, burka. Vstopnina: za ude 20 kr., z rodbino 40 kr., za nende 40 kr., z rodbino 80 kr. Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. V obilno udeležitev najuljudneje vabi Odbor.

— Za 200letnico oslobodenja Dunaja ali Beča, kterega so Turki l. 1683 oblegali, izdali so lavantinski knezoškof poseben pastirski list.

— Dunajsko električno razstavo je obiskalo do 29. avgusta 7003 plačujočih oseb.

— O pogrebu grofa Chamborda se čuje to-le: Jutro v nedeljo ob 1 uri bodo truplo blagoslovili in potem prenesli na postajo Klein-Wolkersdorf in po železnici peljali v Gorico. Spremljala ga bode le obitelj in nekaj plemicev. Tudi orleanski principi bodo spremili truplo v Gorico, tje pride vlak v ponedeljek med 7. in 8. uro zjutraj. Ob 9. uri bodo truplo prenesli v stolno cerkev. Od 9. do pol 5. ure ostane truplo v stolni cerkvi. Ob pol 5. uri bodo truplo prenesli v kapelico, kjer bode počivalo. — Jutro bodo ob 9. uri bilje v grajski kapeli Frohsdorf.

— Presv. cesarica je bila te dni v veliki nevarnosti. Jezdila je v nedeljo na Zgornjem Štajerskem v Mürzstegu čez most, kjer je bila mostnica vrta, kar pa nihče ni popred zapazil, kakor še le tedaj, ko je konj z eno nogo že v votlini tičal, ter se spotaknil in padel. Cesarici se ni zgodilo nič žalega. Drvarji, ki so blizu mosta delali, so ji raz sedla pomagali in konja oprostili. Trem teh drvarjev je podarila cesarica po 110 gld., šestim drugim pa po 30 gld.

— V Kölnu vežbal se je 24. t. m. pešpolk 65 v plavanji. Nekaj moštva, sami plavači, oglasilo se je prostovoljno, da preplavajo luko popolnoma oblečeni. Ko so tudi že zadosti čolnov pripravili, kateri pojdejo za plavači, spuste se v vodo stotnik, oficir, devet podčastnikov in mnogo moštva, takoj za njimi pa čolni, bogato oskrbljeni z vrvicami, drogovi in drugo enako pri plavanji potrebno robo. V luki mora pa Ren menda jako silen tok imeti, kajti kmalo so opešale moči jednemu podčastniku in več možem tako, da so se jeli potapljati. Druge so rešili, podčastnik se štirimi možmi je pa zginil v temno valovje globočega Rena in vtonil.

— V indijskem morji ob otoku Javi napravil je silen potres mnogo škode. Razdejal je mesta Tjeringen, Telokbetong in Anjer podsul mnogo ljudi, nezmerno premoženja. Stevilo Evropejcev, ki so življenje zgnubili, je veliko. Svetilniki (Leuchthürme na otocih Sundskih so vsled silnega potresa tako rapadli, da niti poznati ni, kje so stali, in je zarad tega vožnja v morsko ožino Sundsko jako nevarna.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 1. septembra. Cesar so sprejeli grofa Bari-ja. Iz Pariza so prišli: vojvodje Chartres, Nemours, Alencon, Aumale in princ Join Ville. — „Wiener Zeitung“ razgláša ministerski ukaz, kar se tiče kupčije z žganimi, vpijanljivimi pijačami, ukazuje pravila morskim ladijam s potovalci in kako se ima izvrševati ribarenje ob bregovih.

Solnograd, 1. septembra. Bismarka in obitelj sta spremila Kalnoky in namestnik Thun, šli so peš iz hôtela na kolodvor, kjer so se kratek čas mudili; v dvornem salonu potuje naprej, ko se je prijazno poslovil pri Kalnoky-u in namestniku, ob 10 pride v Gastein. Kalnoky se poda opoldne na Dunaj nazaj.

Carigrad, 1. septembra. Knez iz Črnogore je sprejel nove mejne črte med Turčijo in Črnogoro. Knez odpotuje zvečer.

London, 1. sept. „Standard“ ima članek o priliki spomina na Sedanov dan, povdarja miroljubnost Bismarkovo, imenuje Francosko in Rusko kalilec miru, Nemško in Avstro-Ogrsko pa imenuje miroljubna, konservativna življa.

Umrlí so:

28. avgusta. Janez Bajer, sodar in hišni posestnik, 49 let, Purgstalske ulice, otrpnenje čreva.

29. avgusta. Ferdinand Šusteršič, 22½ leta, Cesta na Grad štev. 12, pljuč. tuberkuloza. — Filipa Šmuc, častnika žena, 28 let, Sv. Petra cesta št. 15, pljuč. tuberkuloza.

30. avgusta. Frančiška Lukš, postrežekova hči, 4 mesece, Sv. Petra cesta št. 4, griža.

30. avgusta. France Škrl, klepar, 28 let, Opekar-ske ulice št. 12, tuberkuloza.

31. avgusta. Jožefa Pust, bišnika hči, 4½ leta, Hradeckijevo predmestje št. 19, sušica.

V bolnišnici:

25. avgusta. Jože Reich, delavčev sin, 9 mesecev.

29. avgusta. Helena Kastner, 72 let, starost.

Eksekutivne dražbe.

3. sept. 3. e. ožb. pos. Julij Válmagini, grajščina Rajtenburg, 32.875 gl. Ljubljana. — 1. e. džb. Frančiška Zapotnik iz Podzid, 2290 gl. Brdo. — 1. e. džb. pos. Matija Hribar iz št. 6. Radovljica.

4. sept. 2. e. džb. pos. Terezija Klančnik iz Koroške bele, 1060 gl. Kranjska gora.

Dunajska borza.

31. avgusta.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 35	kr.
Sreberna	79	—
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99	45
Papirna renta, davka prosta	93	35
Ogerska zlata renta 6%	119	35
„ 4%	87	55
„ papirna renta 5%	86	15
Kreditne akeije	160 gld. 293	10
Akeije anglo-avstr. banke	120 gld. 108	50
„ avstr.-ogerske banke	836	—
„ Länderbanke	107	70
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	646	—
„ državne železnice	319	75
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	231	—
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	107	35
„ Ferdinandove sev.	104	75
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120	—
4% „ „ 1860	500 „ 133	20
Državne srečke iz l. 1864	100 „ —	—
„ „ 1864	50 „ —	—
Kreditne srečke	100 „ —	—
Ljubljanske srečke	20 „ 23	50
Rudolfove srečke	10 „ 20	70
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	103 „ —	—
London	119	85
Srebro	—	—
Ces. cekini	5 „ 65	—
Francoski napoleond.	9 „ 49	—
Nemške marke	58 „ 40	—

Dva majhna učenca

od 9—14 let stara, se vzameta na stanovanje in hrano; na željo starišev jih podučuje gospodar, ki je skušen učitelj tudi v predmetih za ljudsko šolo. Kaj več se zvé v katoliški bukvarni. (3)

Naznanilo in priporočilo.

Visokočastiti duhovščini in slavnemu občinstvu sploh s tem naznanujem, da sem po smrti in oporoki svoje nepozabljive *stare matere, gospé Frančiške Šupečeve*, prevzel njeno

dobro znano, čez 50 let obstoječo svečarijo,

ktero bom vodil pod dosedanjo firmo:

Fr. Šupevec.

Zahvaljevaje se za vse ranjki v obilni meri skazano zaupanje, se ob enem vljudno priporočam prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu, naj me blagovolijo počastiti z mnogimi naročili, ter obetam in zagotavljam, da v **poslovanji in nizki ceni ne bode nobenega spremena.**

Pri dosedanji firmi ostanejo dosedanji zvedeni in vestni delavci, dosedanja točna postrežba, in dosedanje zanesljivo pošteno in nepokvarjeno blago, kakoršnega tirjajo cerkvene postave.

V Ljubljani, 10. avgusta 1883.

(5)

Z najodličnim spoštovanjem

Josip Bernard, mlajši.